

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Fővárosi Ítéltábla a dr. Szűcs Andrea ügyvéd (cím) által képviselt név (cím) felperesnek a dr. Solymosi Ádám ügyvéd (cím) által képviselt név (cím) alperes ellen, szerződés létre nem jöttének megállapítása iránt indított perében a Fővárosi Bíróság 2008 június 25. napján hozott 17.P.22.596/2006/53. számú ítélete ellen a felperes részéről 54 sorszám alatt előterjesztett fellebbezés, annak 56. és Pf. 4. sorszám alatti kiegészítése folytán meghozta a következő

í t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság -helyesen keresetet elutasító- ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 2.400.000 (Kétmillió-négyszázezer) forint másodfokú perköltséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A felperes román állampolgár, a magyar nyelvet nehezen beszéli. A felek 1995-ben kötöttek házasságot, életközösségük 2003. november 19-én megszakadt, amely után P-né dr. J.E. ügyvéd közreműködésével egyeztetési tárgyalásokat folytattak a bontóperi járulékos kérdések rendezésére és a vagyonközösség megszüntetésére. A 2003. november 21-i megállapodás-tervezet közös gyermekük elhelyezésével és tartásával kapcsolatos kérdések mellett rögzítette, hogy a felek az ingóságokat megosztották. Megállapodtak abban, hogy a felperes tulajdonjogot szerez egy családi házas ingatlanon. Az alperes vállalta a vételár és az illeték kiegyenlítését, az ingatlan 8.000.000,-Ft értékben történő berendezését. A 2004. május 7-i szerződéstervezetben a felek meghatározták a házastársi közös vagyon körét, annak tervezett megosztását. 2004. június 11-i újabb tervezetre vonatkozó egyeztetéseken a felperes képviseletében dr. K. G. ügyvéd, az alperes képviseletében pedig a felek korábbi közös képviselője járt el. A két tervezet közül az egyik a bontóperi eljárásban szükséges járulékos kérdésekben való megállapodást tartalmazta. A másik tervezet a házastársi közös vagyon megosztását rendezte. Ez utóbbi tervezet XII. pontjában foglalt kikötés szerint a felek magyar és román nyelven írják alá a szerződést. A tervezetek ügyvédi közreműködéssel történt egyeztetése után az alperes képviselője jelezte a felperes képviselőjének, hogy a kijavított, aláírásra előkészített anyagot megküldi, és javasolja november 15-i megkötését. 2004. december 7-i ismételt kérése után a felek 2004. december 16-án jogi képviselőjük jelenlétében két szerződést kötöttek.

A házastársi közös vagyont megszüntető szerződésben megállapították a házastársi közös vagyon körét, és annak megosztása eredményeként a felek kizárólagos tulajdonába kerülő vagyont. Eszerint a felperest illeti az A.M. Kft., az életközösség megszűnése után vásárolt solymári ingatlan, annak illetéke, 9.000.000,-Ft értékű berendezése, és egy Mercedes típusú személygépkocsi. Az alperes kizárólagos tulajdonába került a D. Kft., a B. Kft. üzletrésze, és egy budapesti ingatlan. Megállapították, hogy mindkét fél tulajdonába azonos, 78.630.000,-Ft értékű vagyontömeg került. (IV. pont) Az ingóságokat természetben megosztották. (VI. pont) A szerződés VIII. pontjában kijelentették, hogy a házastársi vagyontársasági igényüket rendezettnek tekintik, megállapodásuk a teljes házastársi közös vagyont felölelte, az elszámolás teljes körűen megtörtént. A IX. pontban kikötötték, hogy a szerződés csak írásban, jogi képviselő ellenjegyzésével módosítható. A házastársaknak a szerződés XI. pontjában foglalt megállapodása szerint a D. Kft. tulajdonában álló, V. utca 50. szám alatti üzlethelyiséget a jogerős bontóperi ítélet kézhezvételét követő 120 napon belül az alperes megvásárolja a felek közös kiskorú gyermeke javára, holtig tartó haszonélvezeti jogával terhelten. Az A.M. Kft. és a D. Kft. közötti bérleti szerződés hatályban marad, mert az alperes mint haszonélvező a hasznosítás jogát a gyermek 18 éves koráig D. Kft. részére átengedi. Az alperes kötelezettséget vállalt arra is, hogy a közös gyermek nagykorúságának elérésekor nevére bankszámlát nyit, és erre fizeti be az üzlethelyiség bérleti díját. A gyermeket a bankszámla felett nagykorúságától korlátozott, 24. életévének betöltésétől önálló rendelkezési jog illeti. A szerződés XII. pontjában foglalt rendelkezés szerint a felek a szerződést mint akaratukkal mindenben megegyezőt elolvasás és megmagyarázás után magyar és román nyelven jóváhagyólag aláírják a szerződést készítő ügyvédek ellenjegyzése mellett. A házastársak a magyar nyelven készült szerződést dr. K. G. és P-né. dr. J.E. képviselőik jelenlétében aláírták, a szerződést mindkét ügyvéd ellenjegyzéssel ellátta. A román nyelvű szerződés a szerződéskötés időpontjában nem állt rendelkezésre. A felperes a román nyelvre lefordított szerződést 2005. június 13-án vette át az alperestől, annak aláírását megtagadta.

A 2004. december 16-án kötött másik, határozott időre szóló bérleti szerződés a D. Kft. mint bérbeadó és az A. M. Kft. mint bérlő között jött létre. A szerződő felek 2004. december 16. napjától a V. utcai üzlethelyiség havi bérleti díját 1.250.000,-Ft-ban határozták meg. A szerződést a gazdasági társaságok képviselőjeként a felek írták alá, azt a két ügyvéd ellenjegyezte.

A 2005. június 29-én indult bontóperben a 2006. február 24-én tartott tárgyaláson előterjesztett viszontkeresetben a felperes kérte a 2004. december 16-án kötött házastársi közös vagyont megszüntető szerződés érvénytelenségének megállapítását tévedés, megtévesztés jogcímén. A 2006. május 26-i tárgyaláson a felek bejelentették, hogy a vitás kérdésekben megállapodtak, ingó vagyonuk megosztása fogamatba ment, közös lakásuk nincs, a korábbi egyezséget betartják. A felperes viszontkeresetétől elállt. A bontóperben eljáró bíróság a viszontkereset

tekintetében a pert megszüntette, a bontóperi járulékos kérdésekben történt egyezségkötést követően a felek házasságát jogerősen felbontotta.

A felperes végleges keresetében elsődlegesen a 2004. december 16-án kelt és a felek által aláírt, képviselőjükben eljáró ügyvédek által ellenjegyzett, a házastársi közös vagyont megosztását rendező szerződés létre nem jöttének megállapítását kérte. Másodlagosan a szerződést megtámadta, és a Ptk. 210. § (1) bekezdésére hivatkozással tévedés címén kérte a szerződés érvénytelenségének megállapítását, és az eredeti állapot helyreállítása körében a házastársi közös vagyont megosztását. Érvelése szerint

- a szerződés nyelvét nem ismeri, a magyar nyelvismeret hiánya és a teljes szerződés tartalmára kiterjedő tévedése folytán a szerződés nem jött létre. A Ptk. 205. § (1) bekezdésére figyelemmel, a szerződési akarat kölcsönös kifejezése hiányzik, ha valamelyik fél a szerződés nyelvét nem ismeri, és abban a tudatban írja alá a szerződést, hogy az csak az általa ismert nyelvre történő fordítással együtt érvényes. Úgy tudta, hogy a magyar nyelven aláírt szerződés tartalmazza azt a kikötést mely szerint az csak a román nyelvű fordítással együtt érvényes. Tévedésének tényét, a szerződéskötéskor képviselőjében eljáró ügyvéd tanúvallomása is megerősítette.

- Az alperes kizárólag a szerződés magyar nyelvű változatának elkészítéséről gondoskodott, nem tartotta szükségesnek, hogy annak tartalmát a felperes is megismerhesse. A szerződést abban a tudatban írta alá, hogy annak írásba foglalt tartalma a korábbi szóbeli megállapodásuknak maradéktalanul megfelel. A szerződés tényleges tartalmáról a román nyelvű változat 2005. június 13-i kézhezvételekor szerzett tudomást. Ekkor ismerte fel, hogy tévedésben volt az aláírt szerződés tartalmát illetően. A bontóper alatt úgy tűnt, hogy a vagyoni kérésekben megállapodnak. A per 2006. május 26-án az erre vonatkozó megállapodás nélkül lezárult, ezután igényét haladéktalanul érvényesítette a 2006. június 13-án előterjesztett keresetével.

- A közös vagyont megosztásának az volt az alapelve, hogy tulajdonába kerül egy, a felperes és a közös gyermek lakhatását szolgáló ingatlan, megélhetésének biztosítása érdekében a V. utcai üzlethelyiség, és az A.M. Kft., valamint a személygépkocsija. A szerződést a békeesség kedvéért aláírta, a XI. pontban foglaltakat nem értette, úgy gondolta, hogy a szerződésekre a különféle cégek közötti számlázásához van szükség. A szerződés valódi tartalmát nyelvtudás hiányában és a formalitásra vonatkozó tévedése miatt nem értelmezte. 2005. júniusára nyilvánvalóvá vált, hogy az alperes a szerződéseket nem tekintette formális megállapodásnak, mert folyamatosan követelte az üzlethelyiség bérleti díját (keresetlevél).

- A szerződést a folyamatos fenyegetett helyzetben, a gyermek mihamarabbi nyugalma érdekében írta alá. Az alperes fenyegetéssel kívánta elérni a szerződés aláírását, azzal, hogy ennek hiányában az A.M. Kft.-t „kiteszi az utcára”. A szerződés tervezetek az alperes akaratát tükrözték, nem vették figyelembe kérését, hogy az üzlethelyiség a gyermek tulajdonába kerüljön a felperes haszonélvezeti jogával terhelt. (15. sorsz. beadvány)

- Jogi képviselője a szerződést nem magyarázta el, a magyar nyelvű szerződés aláírásakor nem ismerte a szerződés tartalmát. A román nyelvű szerződés elolvasása után ismerte fel, hogy egész életében fizetnie kell az alperesnek. Cége utoljára 2005. június 6-án fizetett bérleti díjat. (24. sorsz. jkv.)
- Tévedését az 52. sorsz. jegyzőkönyvben abban jelölte meg, hogy a szerződés valamennyi kérdést rendezi. Eredetileg igényt tartott a V. utcai üzlethelyiség tulajdonára, de végül hozzájárult ahhoz, hogy az a közös gyermek tulajdonába kerüljön. Abban a hiszemben volt, hogy az üzlethelyiség a szerződés megkötése után a gyermeké lesz, és ezáltal nem terheli bérleti díjfizetési kötelezettség. A komplikált jogi konstrukciót a kellő nyelvismert hiányában nyilvánvalóan nem értette meg. A román nyelvű szerződésből tudta meg, hogy a gyermek tulajdonszerzése haszonélvezettel terhelt, és a szerződés alapján havi 1.000.000,-Ft-ot meghaladó díjfizetési kötelezettség terheli. Az alperes ezzel szemben csak havi 100.000,-Ft gyermektartásdíj fizetésére köteles. A vagyronvesztés mellett, a szerződés megkötését követően szerzett tudomást egyéb más vagyonelemekről is. A magyar nyelv ismeretének szintjét volt házastársa ismerte, kihasználta, tévedését tehát az alperes okozta.

Az alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte.

Az elsőfokú bíróság ítéletében a keresetet elutasította. A felperest az alperes javára 6.828.000,-Ft perköltség megfizetésére kötelezte. Rendelkezett a perfeljegyzés törléséről és megállapította, hogy a 130.000,-Ft tolmácsdíjat az állam viseli.

A 2004. december 16-án kelt és a felek által aláírt házastársi közös vagyont megosztó szerződés létre nem jöttének megállapítása iránti kereseti kérelem körében az elsőfokú bíróság abból indult ki, hogy e szerződés tartalmát a Csjt. 31. § (5) bekezdése alapján alkalmazandó Ptk. 200. § (1) bekezdésében foglalt szerződési szabadság elvéből következően a felek szabadon állapítják meg. Vita esetén a bíróságnak a Ptk. általános szabályainak alkalmazásával kell eldöntenie, hogy a Ptk. 205. § (1) és (2) bekezdése értelmében megtörtént-e a felek lényeges, vagy bármelyikük által lényegesnek minősített kérdésekre irányuló kölcsönös és egybehangzó akaratának kinyilvánítása. Az elsőfokú bíróság vizsgálta a szerződés megkötéséhez vezető utat és azt, hogy a megállapodás megkötésekor mi volt a felek akarata.

Érvelése szerint a szerződés megkötésére irányuló felperesi szándék kifejezését jelentette, hogy a volt a házastársak között először egy, majd 2004. év nyaratól két ügyvéd jelenlétében folytak tárgyalások a szerződés tartalmáról. Az alperes képviselője által készített tervezeteket a felperes képviselője megkapta. Az aláírt teljes bizonyító erejű magánokirat valódiságát egyik fél sem vonta kétségbe, ezért a Pp. 197. § (2) bekezdése és a Pp. 196. § (1) bekezdése szerint megdönthető törvényi vélelem szól amellett, hogy az okirat kiállítója az abban foglalt nyilatkozatot az okiratban feltüntetett időpontban megtette. Az elsőfokú bíróság a vélelem megdöntésére felhozott felperesi állításokat egyenként vizsgálta.

Alaptalannak ítélte a volt házastársak megállapodásától eltérő tartalmú szerződés létrejöttére vonatkozó érvelést. A szerződéstervezetekből megállapította, hogy a közös vagyon kizárólag a solymári ingatlannal bővült, az egyéb vagyontárgyak tekintetében csak értékmódosítás történt. A szerződés XI. pontjának lényegi, tartalmi elemei a júniusi szerződéstervezethez képest nem változtak. Valamennyi tervezet - módosítás a felperesre előnyös volt. Egyik tervezet sem tartalmazott arra vonatkozó megállapodást, hogy az üzlethelyiség a felperes tulajdonába kerül. A felperes képviseletében eljáró ügyvéd vallomásából kitűnően a szerződés aláírása 2005 nyarán a közös gyermek tartása és a kapcsolattartás tárgyában való megállapodás hiányában maradt el. A szerződés aláírásakor a felek között vita nem volt.

Nem alapozza meg a szerződés létre nem jöttére vonatkozó kérelmét az a felperesi hivatkozás sem, hogy nem volt szerződési akarata a számára hátrányos megállapodás megkötésére. A román nyelvű szerződés elolvasása után ismerte fel, hogy a tulajdonába kerülő társaságot bérleti díjfizetési kötelezettség terheli a közös gyermek tulajdonába kerülő üzlethelyiség után. Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a felperes az A.M. Kft. és a D. Kft. bérleti szerződését a magánvagyonával való rendelkezésnek tekintette. A két önálló jogi személy megállapodása a házastársi közös vagyont megosztó szerződés tekintetében nem minősül a felperesi akarathányagnak.

Valósága esetén a szerződés alaki hibáját eredményezné a Pp. 196. § (3) bekezdése értelmében az a hivatkozás, hogy a felperes nem értette a magyar nyelvet, a jogi konstrukció számára bonyolult volt, a szerződés tartalmát jogi képviselője sem magyarázta el. Az okirat tanúsítja, a felperest képviselő ügyvéd vallomása igazolja, hogy a perbeli szerződés magyarázata megtörtént. Az ellenjegyzés az ügyvédekről szóló 1998. évi XI. törvény (továbbiakban: Ütv.) bizonyítja, hogy az okirat a felek kinyilvánított akaratának és a jogszabályoknak megfelel, és az okiratban megjelölt fél az okiratot az ügyvéd előtt aláírta. A felperes tíz éve él életvitelszerűen Magyarországon, gazdasági társaság ügyvezetője és képviselője, az egyeztetési tárgyalások, jogi képviselőjével való konzultációk alatt tolmácsot nem igényelt, a bérleti szerződés, a közös gyermekkel kapcsolatos megállapodás tartalmát fordítás nélkül is megértette. A Ptk. 4. §-ában szabályozott jóhiszeműség, tisztességeség és a kölcsönös együttműködés követelménye alapján elvárható a felektől, hogy a szerződés aláírásakor annak tartalmát megismerjék, a súlyosan gondatlan magatartás következményei a másik félre nem háríthatók át.

A szerződés érvénytelenségének megállapítása iránti másodlagos kereseti kérelem tekintetében az elsőfokú bíróság elsődlegesen a megtámadási határidőt vizsgálta. A felperes állítása szerint a Ptk. 236. § (1) bekezdésében foglalt egy éves megtámadási határidő a román nyelvű szerződéstervezet kézhezvételével, azaz 2005. június 13-án vette kezdetét. Ekkor ismerte fel tévedését, illetőleg megtévesztését. A keresetét azonban a megtámadási határidő 2006. június 12-i eltelté után 2006. június 13-án terjesztette elő. Az alperes alappal hivatkozott a megtámadás jog megszűnésére. A Legfelsőbb Bíróság eseti döntéseire hivatkozással megállapította, hogy az a körülmény, mely szerint a felperes a

bontóperi tárgyaláson a viszontkeresetétől elállt és közös nyilatkozatot tett az alperessel a tekintetben, hogy az eddigi vitás kérdésekben megállapodtak, azt jelenti, hogy a felperes a 2004. december 16 napján kötött szerződést írásban, közokiratban megerősítette. Ezzel pedig a felperes megtámadási joga a Ptk. 236. § (4) bekezdése alapján megszűnt. A viszontkeresettől való elállás és a felek közös nyilatkozata egyértelműen arra utal, hogy a felek valamennyi vitás kérdésüket rendezték. A felperes a tévedésnek a Ptk. 210. § (1) és (4) bekezdésében megállapított feltételeinek fennállását sem bizonyította. A felperes tévedését a két gazdasági társaság között létrejött bérleti szerződés alapján keletkezett fizetési kötelezettség és az alperest gyermektartásdíj jogcímén terhelő fizetési kötelezettség közötti jelentős különbségre alapította. Ez lényeges körülmény nem a házastársi közös vagyont megosztó szerződés tartalmára, hanem a két gazdasági társaság között létrejött bérleti szerződésre utal. Nem bizonyított, hogy a tévedést az alperes okozta vagy felismerhette. Nem róható az alperes terhére a nyelvi megértés hánya és az sem; a felperes képviselőjében eljáró ügyvéd mennyiben győződött meg arról, hogy a felperes érti-e a szerződés tartalmát. Az elsőfokú bíróság a felperest terhelő elsőfokú perköltség összegét a 32/2003. IM rendelet 3.§ (2), (3) és (4) bekezdése alapján határozta meg a jutó érték alapján.

Az ítélet ellen a felperes fellebbezett. Annak megváltoztatását a keresetével egyezően kérte.

- Kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság nem biztosította a tárgyalás teljes tartamára, valamennyi személyes nyilatkozatához a tolmács jelenlétét.

- Alaptalanul fogadta el bizonyítékként az elsőfokú bíróság a szerződéstervezeteket, holott nem bizonyított, hogy azokat a korábbi jogi képviselője megkapta. Téves megállapítás, hogy a szerződés tartalmát az aláírás előtt megismerte. Az elsőfokú bíróság nem tulajdonított jelentőséget a szerződés záró rendelkezésének, mely szerint a szerződés magyar és román nyelven készült, holott e kikötés nyilvánvaló utalás szerződés nyelvének jelentőségére. Alappal feltételezhető, hogy nem állt az alperes érdekében olyan kikötés megfogalmazása, hogy a két különböző nyelvű változat csak együtt érvényes, illetve a magyar vagy a román változat az irányadó a szerződés tartalmát érintő vita feloldására. A román nyelvű szerződés aláírásának hiányában nyilvánvaló, hogy a szerződési akarat kölcsönös kifejezése nem történt meg. Abból a tényből, hogy szándékában állt a szerződés megkötése, még nem következtethető, hogy az alperes ügyvédje által a felperes számára idegen nyelven készített, az aláírás napján elé tárt okirat a valós akaratát tükrözi. Téves logikai következtetés, hogy a gazdasági társaságok által kötött magyar nyelvű bérleti szerződés tartalmát fordítás nélkül is megértette.

- A felperes által felkért és ellenjegyző ügyvéd szerepe az ügyben annak megállapítására korlátozódott, hogy a szerződés nem ellentétes a jogszabályokkal, ügyfelek szerződéses akaratát maga sem ismerhette meg. A két nyelvre vonatkozó kikötést dr. K.G. ügyvéd is akként értelmezte, hogy a két változat együtt érvényes. A szerződés tartalmának magyarázata a felperes nem megfelelő magyar nyelvismeretének hiányában lényegében arra az okiratszerkesztő ügyvéd által is megerősített körülményre terjedt ki, hogy a szerződés román nyelvű változata is elkészül. A felperes nyilvánvalóan nem írta volna alá a szerződést a fenti ígéret,

valamint képviselőjének a magyar és a román nyelvű szerződések együttes érvényességére vonatkozó megerősítő nyilatkozata hiányában.

- A Pp. 196. § (3) bekezdése csak olyan okiratnak tulajdonít teljes bizonyító erőt, amelynek tartalmát a kiállító megismerte és megértette. Erre szolgál a hitelesítő vagy a tanú magyarázata. A felperes a szerződést anélkül írta alá, hogy annak tartalmát megismerhette volna, annak tartalma tekintetében tévedésben volt. A szerződés érvénytelenségét már önmagában megalapozhatja az a tény, hogy a felperest megtévesztették atekintetben, mely szerint a román nyelvű változat egyenértékű a magyar nyelvű változattal, és a két szerződés együtt érvényes. A Ptk. 205. § (1) bekezdésére figyelemmel miután a felperes a szerződés nyelvét nem ismerte és abban a tudatban írta alá a szerződést, hogy az csak az általa ismert nyelvre történő fordítással együtt érvényes, nem lehet szó a szerződési akarat kölcsönös kifejezéséről. A felperes következetesen arra hivatkozott, hogy tudomása szerint a magyar nyelven aláírt szerződés olyan kikötést tartalmaz, hogy azt csak a román nyelvű fordítással együtt érvényes. Tévedésének tényét megerősítette volt ügyvédje tanúvallomása is.

- A felperes szerződési akarata csak arra terjed ki, hogy valamennyi családjogi és a vagyoni kérdést egyezséggel rendezze. Közös nyelvismeret hiányában ésszerű és célszerű megoldás volt, hogy mindkettőjük számára az anyanyelven készüljön el a szerződés és később két azonos tartalmú szerződés együtt legyen érvényes. Az alperes a felperes együttműködési készségét, jószándékát kihasználva, kizárólag a magyar nyelvű változat elkészítéséről gondoskodott, sürgősségének tartotta, hogy annak tartalmát a felperes is megismerje. A felperes magyar nyelvtudását az eljáró bíróságnak hivatalból is észlelnie kellett, ennek szintjével az alperes és az okiratokat szerkesztő ügyvéd is tisztában volt. A szerződés tartalmát a román nyelvű változatból ismerte meg, ekkor vált számára nyilvánvalóvá, hogy ez nem az ő akaratát tükrözi. Az alperes számára folyamatosan fizetnie kell a bérleti díjat, ezzel szemben volt házastársa a gyermektartásdíjat egy minimális összegben teljesítené. A volt házastársak szóban kötött megállapodásának alapja az volt, hogy a felperes rendelkezzen egy, a lakhatását biztosító ingatlannal, a V. utcai üzlethelyiség a gyermek tulajdonába kerül. Azt a komplikált jogi konstrukciót, amelyet az egyidejűleg aláírt két szerződés tartalmaz, magyar nyelven nem értette meg. Álláspontja szerint egyértelműen tévedésben van, amíg anyanyelvén nem érti meg a más nyelven készített és általa előzetesen aláírt szerződés teljes tartalmát.

- Az ingóvagyon tárgyában kötött bontóperi egyezség kiterjesztően nem értelmezhető, az ingóságok megosztására vonatkozó megállapodás nem tartalmazza az üzletrészek, készpénzvagyon és értékpapírok megosztását.

- Téves a megtámadási határidő elteltével kapcsolatos megállapítás. A keresetlevél késedelmes benyújtásáról szóló 4/2003. számú Polgári Jogegységi határozatban kifejtettekre tekintettel és a Pp. 103. § (3) és (5) bekezdése, valamint a Ptké. 3. § (3) bekezdése, a Pp. 236. § (1) bekezdése értelmében a 2005. június 13-án felismert tévedés, megtévesztés miatti megtámadási határidő 2006. június 13-án járt le.

- Az elsőfokú bíróság tévesen minősítette a megtámadási jogról való lemondásnak a bontóperben előterjesztett viszontkeresettől elállást. A viszontkereset visszavonása nem értelmezhető kiterjesztően és nem minősíthető a Ptk. 236.§ (4) bekezdésében szabályozott kifejezett, írásbeli joglemondó nyilatkozatnak. A kereset indítás alapjául

szolgáló igény érvényesíthetősége a keresettől elállással nem szűnik meg, annak pedig nincs akadálya, hogy az arra jogosult igényét egy másik eljárásban, vagy esetleg peren kívül érvényesítse.

Az alperes részletesen indokolt fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte.

A fellebbezés nem alapos.

1. Az elsőfokú eljárás szabályainak megsértése.

A felperes alaptalanul kifogásolta a nyelvhasználat jogának megsértését. A Pp. 6. § (1) bekezdésének második mondatában és a (2) bekezdésében szabályozott alapelv érvényesülése érdekében a (3) bekezdés szerint a bíróság köteles tolmácsot alkalmazni. A törvényi rendelkezésekből következik, hogy a nyelvhasználat joga az érintett személyek szóbeli és írásbeli eljárási cselekményeire egyaránt kiterjed. A tárgyaláson tehát tolmács alkalmazására van szükség, a nem magyar nyelven készült dokumentumok és bizonyítékok benyújtását pedig fordító kirendelésével kell biztosítani.

A Pp. 184. § (1) bekezdése értelmében tolmácsot akkor kell alkalmazni, ha a perben meghallgatandó személy magyarul nem beszél, és az általa használt nyelvben az eljáró bíróságnak nincs kellő jártassága. Az eljárásjogi rendelkezésből következően a bíróság kizárólag a magyarul nem beszélő fél személyes meghallgatása során köteles a fél számára költséggel nem járó tolmács biztosítására. A meghaladó szóbeli eljárási cselekményekre a bíróság csak a fél kérelmére és költségére köteles a tolmács kirendelésére. Értелеmszerűen nincs akadálya, hogy a tárgyalásokon a tolmács folyamatos jelenlétét a felperes biztosítsa. Az iratokból kitűnően az elsőfokú bíróság a Pp.-ben foglalt kötelezettségének maradéktalanul eleget tett.

2. A szerződés létre nem jöttének megállapítása iránti elsődleges fellebbezési kérelem.

A felperes fellebbezésében a szerződés létrejöttéhez szükséges akarata, ebből következően a felek egybehangzó akaratnyilvánításának hiányát kizárólag arra alapította, hogy a szerződés nyelvét nem ismerte. A szerződést abban a tudatban írta alá, hogy az csak a román nyelvre történő fordítással, aláírással együtt érvényes.

A Ptk. 205. § (1) bekezdése alapján a szerződés a felek kölcsönös és egybehangzó kifejezésével jön létre. A (2) bekezdés szerint a szerződés létrejöttéhez szükséges a feleknek a lényeges, valamint a bármelyikük által lényegesnek minősített kérdésekben való megállapodása. A szerződés nyelvének nem megfelelő ismerete önmagában nem eredményezi a szerződési akarat hiányát vagy fogyatékoságát. A szerződés létrejöttére vonatkozó törvényi szabályozásból egyértelmű, hogy a szerződés akaratni viszony, annak létrejöttéhez elegendő a felek egybehangzó akaratának, a másik fél által is felismerhető módon történő kinyilvánítása.

Nyelvismeret hiányában a szerződés tartalmában való tévedésre hivatkozás - adott esetben a magyar nyelven készült szerződés érvényességi kelléke a román nyelve lefordított szerződés aláírása - pedig nem a szerződés létrejöttére, hanem annak érvényességére tartozó kérdés.

Az elsőfokú bíróság helyesen utalt az elsődleges kereseti kérelem elbírálásánál vizsgálandó körülményekre. Az ítélezési gyakorlattal összhangban nemcsak a vitatott szerződésben rögzített nyilatkozatokat, hanem a bírói gyakorlattal összhangban, az eset összes körülményeit, így a szerződéskötést megelőző eljárást, minden olyan tényt és körülményt figyelembe vett, amelyből következtetni lehet a volt házastársak feltehető akaratára. A bizonyítékok okszerű, a Pp. 206. § (1) bekezdésében foglalt elveknek megfelelő, logikai ellentmondásoktól mentes, helyes értékelésével állapította meg, hogy a házassági vagyonszétosztást megszüntető szerződés a volt házastársak között létrejött. Kétségtelen, hogy az alperes képviselője a 2003 végétől a szerződés aláírásáig tartó egyeztetés alatt több szerződés-tervezetet készített. 2004 júniusától a vitatott szerződés aláírásáig a felperes és a képviselőjében eljáró ügyvéd két egyeztetési tárgyaláson vett részt. A felperes elismerte, képviselője tanúvallomásában megerősítette, hogy a 2004. júniusában és novemberében készült szerződés-tervezeteket megkapta. Nem vitatható, hogy a júniusi és a novemberi szerződés-tervezetek tartalma - az üzlethelyiség bérlőjének személyére vonatkozó rész kivételével - teljesen egyezett.

A Ptk. 4. § (1) bekezdésében megfogalmazott alapelvet, az együttműködési kötelezettséget a szerződésekre vonatkozó általános rendelkezések között külön szabályozza. A Ptk. 205. § (3) bekezdése kimondja, hogy a felek a szerződés megkötésénél együttműködni kötelesek, és figyelemmel kell lenniük egymás jogos érdekeire. A szerződéskötést megelőzően is tájékoztatniuk kell egymást a megkötendő szerződést érintő minden lényeges körülményről. Bizonyított, hogy az alperes képviselője a végleges szerződés tervezett szövegét 2004. november 15-én a felperes képviselőjének megküldte. A fellebbezési érveléssel szemben a felperesnek a szerződés december 16-i aláírásáig tehát elegendő ideje volt az együttműködési kötelezettségének teljesítésére, a tervezet tanulmányozására, jogi képviselőjével való egyeztetésre, a szerződés egyes rendelkezéseivel, illetőleg a román nyelvű tervezet hiányával kapcsolatos kifogások, észrevételek közlésére, illetőleg fordító vagy tolmács igénybevételére. E körben az ítéltábla kiemeli, hogy a szerződés nem tartalmaz arra vonatkozó írásbeli kikötést, hogy a szerződés román nyelvű fordításának biztosítása az alperest terheli. Nincs bizonyíték arra sem, hogy az alperes a felek szóbeli megállapodása alapján vállalt erre kötelezettséget. Az iratokhoz csatolt román nyelvű tervezetek átvételét a felperes tagadta, az aznap kötött bérleti szerződés tekintetében pedig fel sem merült a fordítás szükségessége. Így nem hivatkozhat a felperes alappal arra, hogy a szerződés aláírásakor a megállapodás tényleges tartalmáról volt házastársa megtévesztő, illetve az együttműködési kötelezettséget sértő magatartása folytán nem értesült.

A felek a szerződést a Pp. 196. § (1) bekezdésének e) pontja szerint a teljes bizonyító erejű magánokiratba foglalták. Az Ütv. a felperes által hivatkozott formai

ellenjegyzés intézményét nem ismeri, a szerződés ellenjegyzésével az Ütv.-nek az elsőfokú bíróság által helyesen felhívott rendelkezései szerint az ügyvéd azt bizonyítja, hogy az okirat a felek kinyilvánított akaratának és a jogszabályoknak megfelel, az okiratban megjelölt fél az okiratot előtte írta alá. A Pp. 196. § (3) bekezdésének rendelkezése szerint ha az okirat kiállítója nem érti azt a nyelvet, amelyen az okirat készült, az okiratnak csak akkor van teljes bizonyító ereje, ha magából az okirattól kitűnik, hogy annak tartalmát a tanúk egyike, vagy a hitelesítő személy a kiállítónak megmagyarázta. A vitatott szerződés XII. pontjában foglalt kikötés szerint a felek a szerződést mint akaratukkal mindenben megegyezőt elolvasás és megmagyarázás után írták alá. A felperes a szerződés aláírásakor a Pp. 205. § (3) bekezdése szerinti tájékoztatási kötelezettsége körében nem jelezte, hogy az okirat szövegét nem érti. Az elsőfokú bíróság az alperes állítását alátámasztó dr. K. G. tanúvallomása alapján helyesen állapította meg, hogy a felperes a magyar nyelven készült házastársi vagyontörséget megszüntető szerződést ügyvédje magyarázata után, mint akaratával mindenben egyezőt írta alá. A szerződés ezért megfelel a felperes ismerethiánya miatt előírt magánokirat teljes bizonyító erejéhez szükséges törvényi feltételeknek.

3. A szerződés érvénytelenségének megállapítása iránti másodlagos fellebbezési kérelem sem alapos.

Az elsőfokú bíróság érdemben helyes határozattal utasította el a másodlagos keresetet, az ítélet tábla a döntést alátámasztó ténybeli és jogi érveléssel azonban csak részben értett egyet.

3.1. A tévedés, megtévesztés mint megtámadási okok körében az elsőfokú ítélet meghozatalát megelőzően felhozott hivatkozás - a két különböző, magyar és román nyelvű szerződés együttes érvényessége - a szerződés Ptk. 218. §-a szerinti alaki érvényesség körében vizsgálható kérdés. A Ptk. 217. § (2) bekezdése értelmében a felek által kikötött alak csak akkor feltétele a szerződés érvényességének, ha kifejezetten ebben állapodtak meg. A szerződés XII. pontjában foglalt kikötés szerint „A felek a szerződést ... magyar és román nyelven jóváhagyólag aláírják.” A Ptk. 207. § (1) bekezdése kimondja, hogy a szerződési nyilatkozatot vita esetén úgy kell értelmezni, ahogyan azt a másik félnek a nyilatkozó feltehető akaratára és az eset körülményeire tekintettel a szavak általánosan elfogadott jelentése szerint értenie kellett. A hivatkozott értelmezési szabály alkalmazásával a szerződés XII. pontja a felperes által állított módon nem, csakis akként értelmezhető, hogy magyar nyelvű szerződés önmagában is érvényes, a román nyelvű fordítás hiánya nem eredményezi a magyar nyelvű szerződés érvénytelenségét. E megállapítást nyomtatékosan erősíti, hogy a felperes román nyelvű fordítás hiányában, erre illetve tolmács szükségességére vonatkozó igényének jelzése nélkül írta alá az okiratot. A szerződés IX. pontjában foglalt, a szerződés módosítását érintő alaki kikötés is azt tartalmazza, hogy a szerződés csak írásban, jogi képviselő ellenjegyzésével módosítható.

3.2. A Ptk. 236. § (1) bekezdése szerinti megtámadási határidő anyagi-jogi természetű, ezért számítására a Polgári Törvénykönyv hatálybalépéséről és

végrehajtásáról szóló 1960. évi 11. tvr. (továbbiakban: Ptké.) 3. §-ának rendelkezései az irányadók. A Ptké. 3. § (1) és (2) bekezdése értelmében a napokban megállapított határidőbe a kezdő napot nem kell beszámítani. A hetekben, hónapokban vagy években megállapított határidő azon a napon jár le, amely elnevezésénél vagy számánál fogva megfelel a kezdő napnak; ha ilyen nap a hónap utolsó napján nincs, a határidő a hónap utolsó napján jár le. A felperes a szerződés érvénytelenségének megállapítását tévedés, megtévesztés jogcímén kérte. Ptk. 210. § (1) és (4) bekezdése szerint szerződési nyilatkozatát megtámadhatja, aki a szerződés megkötésekor valamely lényeges körülmény tekintetében tévedésben volt, ha tévedését a másik fél okozta vagy felismerhette, illetőleg akit a másik fél a szerződés megkötésére megtévesztéssel vett rá. A Ptk. 236. § (2) bekezdésének a) pontja alapján az (1) bekezdésben meghatározott megtámadási határidő tévedés, megtévesztés esetében annak felismerésekor veszi kezdetét. A Ptk. 236. § (1) bekezdésének megfelelően ettől az időponttól kezdődően kell a megtámadást egy éven belül írásban közölni a másik féllel, majd a közlés eredménytelensége esetében haladéktalanul a bíróság előtt kell érvényesíteni.

A következetes ítélkezési gyakorlat szerint, ha a megtámadásra jogosult anélkül indít keresetet, hogy a megtámadást előzetesen a másik féllel írásban közölné, a megtámadást tartalmazó keresetlevélnek az ellenfél részére történő kézbesítése a szerződés megtámadását célzó írásbeli közlést helyettesíti. A közlés célja ugyanis az, hogy a másik fél a jogosult megtámadási szándékáról - a szerződés érvénytelenné válják - a törvényben meghatározott egy éves határidőben értesüljön. Ebben az esetben a keresetnek az ellenféllel való közlésével - a Pp. 128. §- szerint, a perindítás hatályainak beálltával - minősül közöltnek a megtámadási nyilatkozat. A megtámadási határidő a Ptk. 236. § (3) bekezdése szerint elévülési jellegű, ezért az elévülés nyugvásával és megszakadásával kapcsolatos szabályokat (Ptk. 237.-238. §) is alkalmazni kell. A Ptk. 236. § (1) bekezdéséből következően a haladéktalan jogérvényesítési késedelem a megtámadási jogot elenyészteti. A Legfelsőbb Bíróság a haladéktalan jogérvényesítés fogalmát úgy értelmezi, hogy a jogosult indokolatlanul nem késlekedhet megtámadási joga érvényesítésével. A késedelmet kizárja, ha a jogosult igényét menthető okból nem érvényesíthette vagy alappal bízhatott joga peren kívüli elismerésében.

A felperes állítása szerint tévedését, megtévesztését a szerződés román nyelvű fordításának 2005. június 13-i kézhezvételekor felismerte, ennek ellenére a 2005. június 29-én indult bontóperben a 2006. február 24-én tartott tárgyaláson előterjesztett viszontkeresettel támadta meg a 2004. december 16-án kötött a házastársi közös vagyont megszüntető szerződést, tévedés, megtévesztés jogcímén. A tárgyaláson személyesen jelenlévő másik szerződő fél - a jelen per alperese - a szerződés megtámadásáról ekkor értesült. A perben nem merült fel arra adat, hogy a felek között a felperes követelésének elismerése tárgyában 2005. június 13-tól a viszontkereset benyújtásáig, illetőleg az attól való elállásig tárgyalások folytak volna a felperes követelésének elismerése tárgyában.

A Ptk. 236. § (4) bekezdése értelmében a megtámadás joga megszűnik, ha a megtámadásra jogosult a megtámadási határidő megnyílta után a szerződést írásban megerősíti, vagy a megtámadásról egyébként írásban lemond. A viszontkeresettől való elállás az ügy alperesének olyan eljárásjogi cselekménye, amellyel azt juttatja kifejezésre, hogy az eljárás folytatását és a per érdemi befejezését nem kívánja. A Ptk. 207. § (3) bekezdésében foglalt értelmezési szabály szerint, ha valaki jogáról lemond, vagy abból enged, nyilatkozatát nem lehet kiterjesztően értelmezni. Az egyoldalú nyilatkozatra vonatkozó szoros értelmezés követelményéből következően a felek bontóperi egyező nyilatkozata - a vitás kérdésekben megállapodtak, ingó vagyonuk megosztása foganatba ment, közös lakásuk nincs, a korábbi egyezséget betartják - és a viszontkeresettől való elállás nem minősül a megtámadási jogról való lemondásnak. A Ptk. 201. § (1) bekezdése szerinti már hivatkozott értelmezési szabály, és az elálláshoz fűzött felperesi nyilatkozat alapján kizárólag akként értelmezhető, hogy a felek megállapodása a bontóper járulékos kérdéseire terjedt ki.

A kifejtettekből következően a felperes megtámadási joga bíróság előtti haladéktalan érvényesítését elmulasztotta azzal, hogy a perbeli keresetét a megtámadási határidő utolsó napján, azaz 2006. június 13-án terjesztette elő. Ennek jogkövetkezménye pedig csak a kereset elutasítása lehet. Meghaladóan az ítélőtábla utal arra, hogy a felperes a Ptk. 210. § (1) bekezdésében szabályozott tévedés objektív és szubjektív feltételeinek fennállását nem bizonyította. A perben elismerte; már a szerződés megkötése előtt tudott arról, hogy a házastársi közös vagyon megosztása eredményeként az üzlethelyiség tulajdonjogát nem szerzi meg. A peradatok szerint tudnia kellett arról is, hogy a kizárólagos tulajdonába kerülő céget az üzlethelyiség használata után bérleti díjfizetési kötelezettség terheli. A szerződés érvényessége szempontjából pedig közömbösek azok a szubjektív érzetek, amelyek a felperest a szerződés megkötésére indították.

4. Elsőfokú perköltség.

A pernyertes alperest megillető elsőfokú perköltség, a perérték után a 32/2003. (VII.22.) IM rendelet (továbbiakban: IM rendelet) alapján megállapított, a perérték 1,5 %-hoz igazodó, az áfát is tartalmazó ügyvédi munkadíj nem tekinthető túlzott mértékűnek, ezért annak a 3. § (6) bekezdése szerinti további mérséklése nem indokolt. A megítélt ügyvédi munkadíj arányban áll a jogvita nehézségi fokával, az elsőfokú eljárásban kifejtett képviseleti tevékenységgel, a tárgyalások számával, időigényességével, a benyújtott beadványok mennyiségével és terjedelmével.

A Fővárosi Ítélőtábla a fentiek alapján az elsőfokú bíróság - helyesen a keresetet elutasító - ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

A másodfokú perköltség - a kifejtett képviseleti tevékenységhez igazodó, az áfát is tartalmazó ügyvédi munkadíj - és a felperes illetékfeljegyzési joga folytán le nem rótt fellebbezési illeték mértékéről és viseléséről az ítélőtábla a Pp. 239. §-a szerint irányadó Pp. 78. § (1) bekezdése, az IM rendelet 3. § (5) és (6) bekezdése, az Itv.

46. § (1) bekezdése, a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése alapján határozott.

Budapest, 2009. március 31.

Fermanné dr. Polák Zita s.k.
a tanács elnöke

. Baloginé dr. Faiszt Judit s.k.
előadó bíró

Dr. Hegedűs Mária s.k.
bíró

A kiadmány hiteléül: